

Antti Välikangas 70 vuotta

Opin tuntemaan Antin koulussa – kävimme samaa lukiota Rovaniemellä. Urheilumiehiä kun olimme, niin molemmat viihdyimme eniten liikunnan parissa. Antti potki jalkapalloa, itse viihdyin paremmin pesäpallokentillä. Parisen vuotta lukion päättymisen jälkeen yllättäen kohtasimme jälleen. Paikka oli Trollhättanissa, Saabin kotikaupungissa. White Horse -kuppilasta oli tullut suomalaisten nuorten siirtotyöläisten olohuone. Ensitapaamisessa Antilla oli käsi kipsissä. Hän pelasi Saabin jalkapallojoukkueessa. Tuli todistettua, että jalkapallo voi olla kädellekin vaarallista. Itse säästyin urheiluvammoilta, sillä Ruotsissa ei suomalaisista älypeliä – toisten mielestä joko-joko -palloa – juurikaan harrastettu.

Vuodet vierivät ja kumpikin palasimme kotimaahan. Antti oli useita vuosia Ruotsissa ja oppi kielen. Vuonna 1974 hän aloitti Yleisradiossa TV-ohjelmityön koulutuksen, ja siitä urkeni monipuolinen ja ansiokas ura. Hän on toiminut YLE-aikanaan kuvaajana yli sadassa TV-elokuvassa ja kymmenissä TV-dokumenteissa. Lapista kun oli, hän oli mukana tekemässä useita Lappi-aiheisia ohjelmia. Parinkymmenen YLE-vuoden jälkeen Antti aloitti oman yritystoiminnan Pal-Vision nimissä. Vuodesta 1999 lähtien hän oli tuottajana ja toimitusjohtajana Filmihalli Oy:ssä.

Seuraava kohtaamisemme oli Helsingissä vuosituhannen vaihteessa. Olin tuolloin Väestöliiton Väestöntutkimuslaitoksen johtajana. Antilla oli suunnitelmana aloittaa TV-dokumenttien teko ulkomailla asuvista suomalaisista. Huolellisena ammattilaisena hän teki pohjatyöt hyvin, ja kävi haastattelemassa alan asiantuntijoita maamme eri puolilla. Ulko-suomalaisen tarina -sarja onkin sitten suomalaisen siirtolaisuusdokumentaation kivijalka: sarjaa tuotettiin kaikkiaan 56 jaksoa vuosina 2001–2011. Antti toimi sekä tuottajana, ohjaajana että toimittajana. Eläköidyttyään pari vuotta sitten Antti teki suurlahjoituksen luovuttamalla kaiken ohjelmien teossa kertyneen materiaalin Siirtolaisuusinstituutin arkistoon. Materiaali on todellinen aarreaitta tutkijoille ja siirtolaisuudesta kiinnostuneille. ”Antti Välikankaan kokoelma” käsittää tuhansia tunteja videomateriaalia, samoin muuta ohjelmien teon yhteydessä tullutta materiaalia on hyllymetreittäin. Kyseessä on erittäin arvokas siirtolaisuuskokoelma.

Siirtolaisuusinstituuttiin perustettiin vuonna 2011 John Morton -palkinto, joka myönnetään vuosittain muuttoliikkeiden ja monikulttuurisuuden hyväksi tehdystä erittäin ansiokkaasta työstä tai teosta.

Ensimmäinen palkinto luovutettiin Antille vuonna 2011 pidettyjen Suomi sydämessä -ulkosuomalaisjuhlien yhteydessä.

Antti on syntynyt Pohjanmaalla, mutta varttunut Rovaniemellä. Hänessä on onnistunut sekoitus pohjalaista jäyhyyttä ja lappilaista leppoisuutta. Antin matkassa aina sattuu ja tapahtuu. Alla on hänen pieni muistelunsa, miten Englannin kuningattaren kanssa tuli sekoiltua.

Siirtolaisuusinstituutti ja sen myötä alan ystävät sekä kollegat onnittelevat Anttia lämpimästi merkkipäivän johdosta!

*Ismo Söderling
Ystävä ja kollega*

Antti Välikangas muistelee: "Suomi-pojat Englannin kuningataria jututtamassa"

Englannin kuningatar Elisabeth vieraili Turussa toukokuussa 1976. Olin siihen aikaan Turun Ylessä hommissa. Vierailu oli iso juttu Turulle ja myöskin koko Suomelle. Vierailu teetätti töitä meille Turun Ylen kuvausryhmässä. Jännittyneenä kyttäsimme Kauppiaskadun varrella, kun kuningatar Elisabethia kuskannut auto hiljalleen lipui paikan ohi. Kuvasimme minkä ehdimme. Saimmekin hyvää kuvaa.

Vielä jännittävämpää oli tulossa, sillä toimittajamme oli saanut Ylen tv- uutisiin kuningattarelta luvan erikoishaastatteluun. Etsin äänittäjämme kanssa hyvän haastattelupaikan torin kulmilta ja odotimme vapisevin polvin kuningattaren saapumista. Hän saapuikin ja toimittajamme esitti hänelle kysymyksiään. Arvon kuningatar vastaili hyvin rennosti ja vapautuneesti. Me tietenkin punotimme jännityksestä.

Kun haastattelu oli ohi, huokaisin syvään ja sainoin, että taisimme onnistua. Äänittäjäni oli pitkään hiljaa ja puna sekä hiki hänen kasvoillaan nousivat. Hetken kuluttua hän sai itkunsekaisella äänellä sanottua, että hän oli siinä jännittävässä tilanteessa unohtanut panna ääninauhan nauhuriinsa, joten kuningattaren haastattelusta tuli mykkä!